

ĐỀ bài
BÌNH GIẢNG bài thơ
Sóng
CỦA XUÂN QUỲNH.

Bài làm

Trong thiên nhiên vũ trụ, biển và sóng là hiện thân sinh động của sự sống mãnh liệt, vĩnh hằng. Phải chăng vì thế, qua ngòi bút nhiều nhà thơ, biển và sóng đã trở thành những biểu tượng quen thuộc diễn tả sự dâng đầy, nổi khát khao, niềm sục sôi mê đắm của sức sống, của tình yêu. Sóng của Xuân Quỳnh cũng nằm trong trường hợp ấy. Thế nhưng qua trái tim yêu của người phụ nữ này, bài thơ lấp lánh một vẻ đẹp riêng và ngọt 30 năm nay, từ lúc ra đời, từng làm thổn thức trái tim bao người trẻ tuổi, trẻ lòng. Đâu đó cũng chứng tỏ cái quy luật muôn đời của giá trị nghệ thuật; cùng vận dụng một chất liệu nhưng nếu nghệ sĩ nào gửi trọn vào đây càng nhiều máu thịt của tâm hồn, của cuộc đời mình thì tác phẩm càng có sức sống lâu bền.

Đến với *Sóng*, ta bắt gặp một tâm hồn phụ nữ dạt dào và chủ động trong tình yêu. Không còn phải dè dặt, bóng gió như phần đông phụ nữ thời trước, không tự trói buộc lòng mình, người phụ nữ ở đây đã mạnh dạn, chủ động giải bày một tình yêu đắm say, sáng trong và chung thủy. Nhân vật trữ tình – người phụ nữ đang yêu ở đây là sóng – sóng khao khát, sóng tìm đến và trở về với bờ “dù muôn vời cách trở” chứ không phải bờ lặng yên và đón nhận.

*Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức*

Thật hạnh phúc cho người đàn ông nào được nhớ đến như vậy? Nhớ đến ấy chắc không ít, nhưng lại ít có người phụ nữ dám tường tận đi hết cõi lòng mình dám cả gan phơi trải như thế mà không sợ bị “giảm giá!”. Lối cấu tứ cùng những hình ảnh thơ kiểu này chỉ có thể xuất hiện trong không khí dân chủ của thời đại xã hội mới. Nhìn từ phía khác, đó cũng là một minh chứng sinh động cho sức mạnh của tình yêu. Một tình yêu mãnh liệt khiến con người ta tự nhiên vượt khỏi các thói quen, những giới cách của ước lệ.

Bất cứ bài thơ nào, đặc biệt là thơ tình yêu, cũng chỉ có sức sống thực sự khi ấm nóng một cuộc đời, một dấu ấn, một giọng điệu riêng. *Sóng* thể hiện tình yêu của lớp người phụ nữ mới ngày nay và vẻ sắc độc đáo của tâm hồn thơ Xuân Quỳnh. Phải chăng cuộc đời sớm mất mát, nhiều bất hạnh éo le đã khiến cho Xuân Quỳnh luôn khao khát tình thương, tình yêu, lại vừa tạo ở chị một nghị lực, một ý thức suy ngẫm, trăn trở.

*Sóng không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể
Sóng bắt đầu từ gió
Gió bắt đầu từ đâu.*

Trong chiều sâu tâm hồn người phụ nữ đang yêu vẫn có bản khoán, vẫn có ý thức trần trở truy tìm cội nguồn của tình yêu. Mê đắm mà tỉnh táo, biết nghĩ, có trách nhiệm với tình yêu của mình – Đó là nét đặc biệt đáng quý của trái tim yêu dạt dào trong *Sóng*. Có lẽ bởi vậy ngay từ lúc mở đầu bài thơ, Xuân Quỳnh đã phát hiện ra sự tương hợp giữa tâm hồn một người con gái đang yêu với trạng thái hay chứa đựng những đối cực của sóng: “Dữ dội và dịu êm,Ồn ào và lặng lẽ” (Từ đó bài thơ cứ nhịp nhàng phát triển theo hàng loạt đối sánh trên nhịp ngắt của thể thơ năm chữ gợi lên hình tượng những con sóng). Sóng và sức mạnh của sóng là nổi bi ân muôn đời cũng như quy luật của tình yêu, một quy luật không thể nào cắt nghĩa. Trong bản khoán truy tìm ngọn nguồn của tình yêu, nhà thơ đã nghĩ – nghĩ nhiều về biển lớn, về anh, em, về cuộc đời. Có điều, tìm và nghĩ không phải vì nghi ngờ, không phải để nghi ngờ mà để hiểu sâu sắc hơn và yêu mê đắm hơn. Con sóng tới bờ qua muôn vời cách trở bao giờ cũng là con sóng bèn bi, mãnh liệt, con sóng biết quý trọng hạnh phúc tình yêu hơn tất cả. Trước đó mấy năm, Xuân Diệu cũng đã dùng hình tượng biển xanh, con sóng, bờ cát trắng để bộc lộ một tình yêu nồng nàn, vĩnh cửu. Con sóng trong bài thơ *Thuyền và biển*, cũng là một hình tượng ẩn dụ và nhịp điệu của sóng cũng là nhịp điệu của trái tim, của tâm hồn người đang yêu:

Anh xin làm sóng biếc

Hôn mãi cát vàng em

Hôn thật khế, thật êm

Hôn êm đềm, mãi mãi

Đã hôn rồi, hôn lại

Cho đến mãi muôn đời

Đến tan cả đất trời

Anh mới thôi dạt dạt.

Từ đầu đến cuối, *Biển* của Xuân Diệu chỉ bộc lộ một tình yêu khi lặng lẽ mơ màng, khi êm đềm, khi ào ạt trong khao khát “ngàn năm không thỏa”. Bên cạnh sự dữ dội và dịu êm, ồn ào và lặng lẽ, bên cạnh nỗi khát khao mãnh liệt và niềm mong ước hóa thân và biển lớn tình yêu vĩnh hằng, *Sóng* của Xuân Quỳnh còn mang theo ý thức suy ngẫm, trần trở, mang theo niềm hạnh phúc sau khi vượt qua muôn trùng cách trở. Một tình yêu như vậy, phải chăng càng đáng quý, nâng niu?

Lê Quang Hưng